

ΑΝΑΔΑΣΩΣΕΙΣ - ΠΥΡΟΤΕΧΝΗΜΑΤΑ, ΑΝΤΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΑΣΗ

Το ΥΠΕΚΑ στις 11/2/2010 εξήγγειλε ένα τετραετές πρόγραμμα αναδάσωσης 100.000 στρεμμάτων, κόστους 45 εκ. ευρώ. Το πρόγραμμα, αποτελείται από 3 μέρη: τη φύτευση, το πότισμα και τη φύλαξη και στο μεγαλύτερο μέρος του θα υλοποιηθεί από εργολάβους.

«...μέχρι σήμερα έχουν γίνει πάρα πολλές αναδασώσεις στη χώρα μας, πάρα πολλές αναδασώσεις στην Αττική, αλλά δυστυχώς μετά από ένα διάστημα 2 ή 3 μηνών δεν υπήρχε τίποτα».

Θ. Μωραΐτης, Υφυπουργός ΥΠΕΚΑ, Συνέντευξη Τύπου*, 11/2/2010

Αλήθεια, το πρόγραμμα αναδασώσεων που εξήγγειλε το ΥΠΕΚΑ πρόκειται να αλλάξει αυτή την κατάσταση;

Είναι σαφές ότι το πρωταρχικό μέτρο που οφείλει να πάρει το ΥΠΕΚΑ είναι να εξασφαλίσει τις προϋποθέσεις βιωσιμότητας των δασών και των δασικών εκτάσεων. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι οι εξής:

- **Εξάλειψη της βασικότερης απειλής, που είναι οι διεκδικήσεις και οι καταπατήσεις δασών και δασικών εκτάσεων** και οι οποίες βέβαια δεν είναι άσχετες με τις δασικές πυρκαγιές. Είναι απαράδεκτο μια αποκαλούμενη ελεύθερη δημοκρατική χώρα να αποδέχεται ιδιοκτησιακές διεκδικήσεις που στοιχειοθετούνται σε εποχές που ήταν υπόδουλη ή κάτω από απολυταρχικά καθεστώτα ή ενάντια στο σύνταγμά της. Είναι απαράδεκτο να μην έχει καταρτιστεί ακόμα δασολόγιο, και πολλά δάση – σύμφωνα και με το νέο νόμο¹ – να πρέπει πρώτα να καούν για να ενταχθούν στη συνέχεια σε μια κατεπείγουσα διαδικασία κτηματογράφησης. Ας καταργηθεί επιτέλους το καθεστώς των «ιδιωτικών δασικών εκτάσεων». Τα δάση αποτελούν στο σύνολό τους δημόσιο αγαθό – και ως τέτοιο πρέπει να προστατεύεται από το κράτος, όπως άλλωστε υποχρεούται βάσει του Συντάγματος².

- **Αντιμετώπιση της παράνομης βόσκησης³**, η οποία καταστρέφει τη φυσική ή τεχνητή αναγέννηση των καμένων δασών. Καθώς τα Δασαρχεία, που είναι υπεύθυνα για τον έλεγχο της παράνομης βόσκησης, είναι εξαιρετικά υποστελεχωμένα (55% των οργανικών θέσεων των δασοφυλάκων είναι κενές), ακόμα και οι λιγοστές εκτάσεις που αναδασώνονται ή αναβλασταίνουν με φυσικό τρόπο, συχνά απογυμνώνονται ξανά από τις παράνομες βοσκήσεις.

- **Απομάκρυνση των χωματερών από τα δάση**, που αποτελούν παράγοντες ανάφλεξης κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού και υποβαθμίζουν την εξέλιξη των οικοσυστημάτων. Παρά τα πολλά δημοσιεύματα που επισημαίνουν την ύπαρξη παράνομων χωματερών μέσα στα δάση (π.χ. «Τα Νέα», 25-05-2009), αυτές παραμένουν, όπως π.χ. στην περιοχή Αγριλίκι, απέναντι από το χώρο στάθμευσης των απορριμματοφόρων του Δήμου Ν. Μάκρης! Ακόμα, συμπληρώνονται και με νόμιμες χωματερές! Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο νέος ΧΥΤΑ έκτασης 53.000 τ.μ. που κατασκευάζεται στο Γραμματικό μέσα στο (καμένο πλέον) δάσος.

Οι αναδασώσεις που εξαγγέλλει σήμερα το ΥΠΕΚΑ είναι ένα αποσπασματικό μέτρο, καθώς ούτε το ζήτημα του ιδιοκτησιακού καθεστώτος και των καταπατήσεων των δασών αντιμετωπίζεται, ούτε το πρόβλημα της ελλιπούς φύλαξης – που εκτός από την παράνομη βόσκηση και τις χωματερές, αφορά βεβαίως και την πυροπροστασία, κοκ. Αντί το Υπουργείο να άρει τα συμφέροντα εκείνων που διεκδικούν και καταπατούν δάση και δασικές εκτάσεις για να τα οικοπεδοποιήσουν (μεμονωμένα άτομα ή συνεταιρισμούς), αντί να ενισχύσει και να στελεχώσει την απαξιωμένη και διαλυμένη δασική υπηρεσία ώστε να μπορεί να επιτελέσει τουλάχιστον το έργο της φύλαξης των δασών, διανέμει περί τα 10.000.000 ευρώ το χρόνο στους εργολάβους για αναδασώσεις. Μάλιστα στους ίδιους εργολάβους μεταθέτει και

την ευθύνη της φύλαξης των εκτάσεων που αναδάσωσαν, δίνοντάς τους ουσιαστικά το δικαίωμα να δημιουργήσουν, στα κατά τ' άλλα δημόσια δάση, ιδιωτικές δασικές αστυνομίες (με τι είδους δικαιοδοσίες άραγε;). Έτσι «η ανομία, η αδράνεια, η ανοχή που μέχρι σήμερα κυριαρχούσε πάνω στα ελληνικά δάση»* παρατείνεται...

Όσον αφορά τις αναδασώσεις καθαυτές, οι επιστήμονες συνιστούν την αναμονή της φυσικής αναγέννησης –στα ώριμα δάση– και μετά από 2 χρόνια, ήπιες εντοπισμένες επεμβάσεις στην κατεύθυνση των μικτών δασών, με βασική μέθοδο τη φύτευση σπόρων πλατύφυλλων.

Η φύτευση σπόρων πλατύφυλλων:

1. Είναι ανέξοδη (απαιτείται μόνο η συλλογή και η προβλάστηση των σπόρων). Η φύτευσή τους είναι τόσο εύκολη, που η Δασική Υπηρεσία μπορεί να αξιοποιήσει πολίτες, εθελοντές ακόμα και μαθητές, στα πλαίσια της περιβαλλοντικής εκπαίδευσής τους.
2. Δεν απαιτεί ποτίσματα
3. Δεν καταστρέφει τη φυσική αναγέννηση του δάσους (κάτι που κάνουν τα βαριά σκαπτικά μηχανήματα που αναλαμβάνουν το μαζικό άνοιγμα λάκων).

Στα πλεονεκτήματα των σποροφυτεύσεων αξίζει να προστεθούν ενδεικτικά αυτά των διαφόρων ειδών δρυός (Pubescens-Χνοώδης, Aegilops-Ήμερη, Ilex-Αριά κ.λπ.) που ζουν εκατοντάδες χρόνια, καίγονται δύσκολα –αλλά και όταν καούν η ρίζα τους πρεμνοβλαστάνει και ξαναγίνεται δένδρο– συγκρατούν στις ρίζες τους μεγάλες ποσότητες νερού, ενώ μειώνουν την θερμοκρασία της γύρω περιοχής το καλοκαίρι. Την ίδια στιγμή τα δάση δρυός παρουσιάζουν πολύ μεγαλύτερη βιοποικιλότητα από τα πευκοδάση.

Παρόλα αυτά, το ΥΠΕΚΑ προκρίνει, για μια ακόμα φορά στην πρόσφατη ελληνική ιστορία, αναδασώσεις με κυρίαρχο είδος τα δενδρύλλια πεύκης. Σύμφωνα με το ΥΠΕΚΑ τα πλατύφυλλα είναι «πολύ πιο ευαίσθητα ως προς τη διατήρησή τους»* καθώς και «τα πρώτα που ... θίγονται από τη βόσκηση»*. Η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική. Η προτίμηση του Υπουργείου για τα δενδρύλλια πεύκης οφείλεται στο γεγονός ότι τα πεύκα «πιάνουν» ευκολότερα και αναπτύσσονται πιο γρήγορα από τα πλατύφυλλα –έτσι το ΥΠΕΚΑ θα μπορεί να δείξει έργο– καθώς και στο γεγονός ότι τα πεύκα είναι το βασικό προϊόν των ιδιωτικών και δημόσιων φυτωρίων στην Ελλάδα.

Κανείς δεν πρέπει να έχει κέρδος ή να βιοπορίζεται από ένα καμένο δάσος. Αυτός οφείλει να είναι ο γνώμονας για τη διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων, ώστε να μην υποθηκεύεται το μέλλον τους. Ένας γνώμονας που ουσιαστικά συμπεριλαμβάνει την εξάλειψη των οποιωνδήποτε κινήτρων που μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την ύπαρξη του δάσους, και πρακτικά αντιτίθεται στο υπάρχον οικονομικό μοντέλο ανάθεσης των αναδασώσεων των καμένων περιοχών σε ιδιώτες, με τη μορφή εργολαβιών.

Όλο και περισσότεροι πολίτες πλέον αντιλαμβανόμαστε ότι η προστασία του δάσους επιτελείται βασικά με την αποφυγή της καταπάτησης, της καταστροφής και της απαξίωσής του. Και αυτή η προσέγγιση αφορά όλα τα δάση, όχι μόνο τα καμένα.

Ομάδες εθελοντών, που με ουσιαστικό τρόπο έχουμε εντάξει στη ζωή μας την προστασία και τον εμπλουτισμό των δασών. Δουλεύουμε και συνεργαζόμαστε μεταξύ μας στη δασοπροστασία, στην πυρόσβεση, στη συλλογή σπόρων (κυρίως ποικιλιών βελανιδιάς), στη φύτευση σπόρων, και σε ήπιες δενδροφυτεύσεις.

- **Δασαμάρι S.O.S.** / dasamaris.blogspot.com / dasamari.sos@gmail.com
- **Εθελοντική Δασοπροστασία Δήμου Καισαριανής** / www.dasoprostasia.gr / eddk@otenet.gr
- **GreenAttack** / green-attack.blogspot.com / greenattack2007@gmail.com
- **Green it up again** / greenitagain.blogspot.com / greenitover@gmail.com

1. Νόμος «για την προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων του νομού Αττικής και λοιπές διατάξεις». (http://www.minenv.gr/download/2009/november/2009.11.16.shedio.nomou_dasi.doc)

2. Σύνταγμα της Ελλάδας, άρθρα 24 & 117 (<http://1grpe.ach.sch.gr/syntagma.doc>)

3. Σύμφωνα με τα άρθρα 105 και 107 του νόμου 86/69 απαγορεύεται η βόσκηση στις αναδασωτέες εκτάσεις, ενώ στη βάση του άρθρου 110 του ίδιου νόμου έχουν εκδοθεί απαγορευτικές διατάξεις για τη βόσκη των αιγών στην Αττική.

* Συνέντευξη Τύπου Τ. Μπριμπίλη και Θ. Μωραϊτή, 11/2/2010 (<http://www.minenv.gr>)